

Velja v Ljubljani
in po pošti:

celo leto . . . K 120—
pol leta . . . „ 60—
tretje leto . . . „ 80—
na mesec . . . „ 10—

za inozemstvo:

celo leto . . . K 140—
pol leta . . . „ 70—
tretje leto . . . „ 85—
na mesec . . . „ 12—

Jugosla

Na pismene naročbe
brez pošiljave denarja
se ne moremo ozirati.
Naročniki naj pošiljajo
naročnino
no nakaznici.

anajo po
postora in
kter 45mm
za enkrat
krat popust.

Uredništvo je na Starem trgu šte. 19. Telefon
šte. 360. — Upravništvo je na Marijinem trgu
šte. 8. — Telefon šte. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj pri-
loži za odgovor dopisnica ali snemka. — Dopis-
naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Konzumi in trgovci.

Med našimi trgovci, zlasti med ljubljanskimi se pojavlja vedno večja nevolja in vedno večji odpor proti živahnemu samopomočnemu gibanju, ki se razširja po celi Sloveniji. Že obstoječim delavskim konzumom, ki so postali važen in močan faktor gospodarskega življenja, in raznim drugim zadrugnim gospodarskim organizacijam sta sledili uradniška „Samopomoč“ in „Splošna gospodarska zadruga“ privatnih nastaviteljev, srujeta pa še kmetijske stranke svojo zadrugo Ekonom in ljudska stranka svoje „Gospodarske zadruge po deželi“. Vse te zadruge so deloma samo nakupovalne (čisti konzumi), deloma nakupovalne in prodajalne zadruge (Gospodarske zadruge po kmetih). Vse pa imajo namen, po možnosti izključiti prekupčevalno trgovino, spraviti producente in konzumente v čim ožjo zvezo, s tem zmanjšati obratne stroške in na ta način nuditi blago svojim članom po kolikor mogoče nizkih cenah.

Jasno in umevno je, da so konzumni in druge gospodarske zadruge velika konkurenca za trgovca, ker ima ta po navadi večje različne stroške in blaga ne more oddajati tako po ceni. Vendar pa so predvojne skušnje pokazale, da solidna trgovina to konkurenco lahko vzdriži. Takratno od dr. Kreka zasnovano živahno konzumno gibanje je raslo in ni moglo tekmovali z živavostjo in podjetnostjo našega trgovca. Našega takratnega trgovca, ki se je zadovoljil še z normalnim dobičkom in je posloval skoz in skoz solidno. Med vojno je marsikateri trgovec, mnogokrat pod pritiskom razmer, krenil na nesolidna pota in kar je najvažnejše, navadil se je na dobičke, ki niso v nikakem tudi ne procentualnem razmerju z dobički predvojnega normalnega trgovca. Teh dobičkov re naše trgovstvo ne more več odvažati, ne more se več vživeti v to, da naj bo tudi trgovec samo delavec, kakor so delavci rudar, poljedelec, obtni pomočnik, uradnik. Zato toliko dražicev, navilalcev cen. Odtod pa tudi toliko nevarnost konzumnega samo-

pomočnega pokreta za današnje trgovce. Trgovec, ki bo smatral trgovino zopet kakor pred vojno za sredstvo dostojnega, poštenega preživljanja in se bo zadovoljil z predvojnimi, ali lahko tudi malo večjim dobičkom, se ne bo bal konzumov in gospodarskih združenj in bo lahko konkuriral z njimi.

Konzumi sami na sebi torej niso nikakr krivica za trgovce in ti se ne morejo nad njimi bolj pritoževati, kakor nad vsakim drugim solidnim konkurentom. Edina točka, o kateri bi mogli razpravljati je vprašanje državne podpore. Vlada je šla že dosedaj raznim konzumnim organizacijam na roko in jim obeta izdatno pomoč tudi v bodoče. S tem seveda olajšuje njihovo tekmovanje z zasebnimi trgovci. A vlada nima do tega samo pravice ampak je to naravnost njena dolžnost. Treba je pomisliti, da živimo še vedno v nenormalnih izrednih časih, ki zahtevajo tudi izrednih ukrepov. Velika večina konzumentov danes ne zmore več niti onih cen, ki jih nudi solidna, a skromnim dobičkom se zadovoljujejoča trgovina. Za vse te mora vlada na nekak način poskrbeti in če jim poskuša pomagati s podporo njihovih samopomočnih organizacij, je to pravilno in pametno. Če bo vlada pomoč res izdatna, je mogoče, da bo ta ali oni trgovec oškodovan, da bo njegova obrt nazadovala, da bo izgubil del svojega premoženja. Ali ta izguba bo pač vojna žrtev, kakor jih je bilo toliko, kakor je bila n. pr. žrtev onih vojakov, ki so zastavili svoje zdravje in svoje življenje, da so obvarovali zaledje, tudi trgovce, nesreče in propasti. Samo da bo žrtev naših trgovcev, če pride sploh do kake žrtve, nepri- merno manjša.

Agresivni nameni.

Ekspozice, ki ga je prošle dni imel v italijanski zbornici zunanji minister Scialoja, med drugim zatrjuje, da italijanska politika ne zasleduje nobenih agresivnih namenov. Teritorialne zahteve Italije da niso nič drugega nego gola posledica prirodnega italijanskega prava na Jadran.

S temi besedami je Scialoja dokazal, da Italije še vedno ni izpametovalo pogubno gospodarstvo Orlando-Sonninove politike, ki je že davno morala kapitulirati. Italijani lažejo še vedno in irdijo dale in dale: Primorska je naša, Gorška je naša, naša je Istra in Reka in Dalmacija! Beseda o plebiscitu v tem ozemlju je na Titonijem hcu svojedavno izzvala rahel posmeh, ki je bil pariški konferenci merodajnejši od števil in dejstev Trumbića in drugih članov naše delegacije. In vse to zato, ker Italija kljub zasedbi jugoslovanskih krajev z nad pol milijona našega prebivalstva — nima agresivnih namenov.

Scialoja izjava ni zgolj ironija in farizejstvo, temveč tudi slepota in kratkovidnost italijanske politike sploh. V času, ko bi imele prenehati vse imperijalistične nakane velikih in malih evropskih držav, ko bi se morale države enente pokazati strogo nepristranske, se prisloja Franciji saarsko kotlino, Italiji pa dobi Reko in Trst in ustvarja z zasedbo zaledja do Logateca skrajno neprijateljsko razpoloženje med jugoslovanskim ljudstvom — seveda brez agresivnih namenov. Stotidesetstisoč Slovencev si lasti na Gorškem, sedemdesetstisoč v Trstu, stotistisoč Slovencev in Hrvatov v Istri in okoli Reke — kajpada brez agresivnih namenov.

Narodu v zasedenem ozemlju ne priznava in ne dovoljuje šol, njegove dosežke pravice mu jemlje, ljudstvu prepoveduje rabo materinega jezika v uradih in javnosti — brez agresivnih namenov. Jugoslovanske inteligente pozivlja na odgovor, ker ostajajo zvesti svojemu narodu, grozi jim z internacijo in dosmrtno ječo — brez agresivnih namenov. In tistim, ki zapuščajo zasedene kraje ki potujejo onostran demarkacijske črte v Jugoslavijo, prepoveduje povratek v rodno zemljo — tudi brez agresivnih namenov.

Italijan je zvit in lokav, in če ga vprašaj, katera roka je desna, ti pokaže levico. Isto metodo uporablja v politiki. Kadar mora pogoltniti neprijetno kost — in to se mu obeta se-

daj, ko se bo moral umakniti nekoliko za Logatec — pravi, da ni lačen, temveč toži, da je presit. Te barve je tudi Scialojina izjava, da italijanske politike ne vodijo agresivni nameni. In zato bomo morali paziti, da skujemo za to — ne le Orlando, Titonijem in Scialojino, temveč sploh italijansko nacionalistično politiko pravo orožje, ki nam bo z enim sunkom v stanu priboriti nazaj vse tisto, kar nam je ugrabil italijanski nacionalistični ministerijalizem in v kar je v svoji velikodušni popustljivosti in netočni poučenosti na zahtevo italijanskih agentov privolil celo sam ameriški „idealni državniški teoretik“ Wilson.

Valutno vprašanje.

Finančni strokovnjaki proti finančnemu ministru.

Prve seje odbora za rešitev valutnega vprašanja so končane. Nasveti finančnih strokovnjakov, da se mora krona zamenjati z dinarji al pari, so našleteli na trdovraten odpor finančnega ministra Veljkoviča, ki je za vsako ceno hotel prepričati anketo, da je treba z ozirom na dobrobit naših financ zamenjati krono z dinarjem po ključu 1:4, čemur so zopet nasprotovali finančni strokovnjaki iz pokrajin, kjer se vrši vsa promet v kronah. Minister Veljkovič je uspel edino s predlogom, da novi denar ne bo državni, temveč bančni, katerega izda „Narodna banka“. Ti emisijski bankovci bodo na eni strani označeni z dinarji, na drugi pa s kronami. Samo v slučaju, da se bo krona zamenjala al pari, omenjena označba odpade.

Po dosedanjih informacijah imamo v državi 6 do 7 milijard kolekovanih kron, kar je za današnje razmere pod normalno za državo z 12 milijoni ljudi. V Parizu je doslej dotikanih za dve in pol milijardi dinarskih bankovcev po 1000, 100, 10 in 5 din. Ker ta količina denarja za zamenjavo s kronami še vedno ne zadošča, je odpo- toval v Pariz načelnik proračunskega

VLADIMIR LEVSTIK.

Nadaljevanje.

Višnjeva repatica.

Družba si je štela v dolžnost, da vzdigne nov vihar veselosti; še Rovani je skrivil ustnice v smeh.

»Postavimo, da bi se kdo zaljubil vanjo,« je zinila jezična goska, »in bi ji razložil ljubezen po latinsko. Imenitno, kaj? Naslada bi ju bilo poslušati. Ali znate vi latinsko, gospod grof?«

»Kakor bi mašo bral,« je pokimal on. »Miserere mei.«

»Ne, ne, kako bi dejali Vidi?«

Spet je hihiknilo tu in tam.

»Amo virginibus pulcherrimorum,« se je postavil kobilčast poročnik, kakor bi res kaj znal.

»Tak na dan z latinsčino,« je silila goska sredi grohota. »Pravijo, da imate že potuhtano.«

»Sursum corda,« se je odrezal grof.

Gospodje so se bili po kolenih.

»In kaj še? To je samo uvod!« Gospodična je bila privatistka na gimnaziji.

»De gustibus nil nisi bene...«

»Krasno, hahaha! In?«

»Apaga satanas.«

»Jo, to velja meni?«

»Pax tecum! Noli me tangere,« je klical grof, braneč se z rokami in nejasno sluteč, da pobira prave besede.

»Saj vam nič nočem!«

»Ne nos inducas in tentationem...«

Goska je pobesila nos; od rezgetanja in brisanja solznih oči so vsi pozabili Vido Pohlinovo. Drejeje Rovani ni zvedel ničesar, in Rožica Fajdigova je začela razgovor o tigrastih muckah, preden je utegnil pripeti besedo na Vidino ime.

»Vseeno je dobro, kar si zapomniš mimogrede,« je pomislil grof, ki ni razumel besedice latinski...

Rovani je sedel kakor na ražnju. Vidino izostajanje ga je navdajalo s slutnjami, ki so rastle od svoje lastne negotovosti. Še pred nekaj dnevi je videl, medtem ko je Rožmarin zdihoval na svoji postelji, starega humanista razkoračenega in glasno pridigajočega hčeri. Nekaj se je godilo, kar ni bilo prav, brez dvoma! Po uro dolgem ovinku se mu je posrečilo spraviti razgovor z Rožico Fajdigovo tja, kjer ga je hotel imeti. Kakor vsi zaljubljeni, je menil tudi on, da se mu pozna na obrazu, kar polni srce; zardel je in skril oči, ko je Rožica vprašala Nino po Vidi.

»Kaj vem,« je odrezala Nina kratko, nejevoljna, da jo motijo v borbi za grofa. »Egon — ali ga še vedno ni nazaj? On je šel ponjo, kakor smo bili domenjeni; že davno bi se moral vrniti.«

Želo nove ljubosumnosti je tičalo v študentovih prsih.

»Ali veste,« se je obrnila Nina h grofu, »da je tudi Pohlin najel vilo na Bledu? Komaj je zvedel, da pojedete vi — ne, mož se je dobro poaristokratil!« Zasmejala se je suho in zlobno. »In vi, gospod grof, se res ne učite latinščine? Kako bo potem s Pohlinom — se pravi, z njegovo —?«

»Saj vemo,« je podražil nekdo.

»Pri vas ga menda nič radi ne vidite,« je dejala Dora Nini, kakor brez namena.

»Noli turbare circulos meos!« je pisnila gimnazistka in se ugriznila v jezik, ko je prestregla Ninin strupeni pogled. Zdelo se je, da zdajpazdaj skoči vanjo; toda ukrotila se je, mahnila z roko in se spet posvetila grofu, kakor da ni razen njega in nje žive duše na vrtu.

Drejeje Rovani se je medtem zaman oziral, kdaj stopi Vida med goste. Ure so minevale, bila je zdavnaj tema. Ko je narastel njegov obup do vrhunca, se je izmuznil sosedu ter se kradoma splazil v salon. Poznal je pianista, mladega virtuozja Vejčila, ki se je od dolgega časa in nezadovoljstva nad družbo zadovoljeval stem, da je delal tlako, v posledkih pa pil, kar mu vobče ni bilo nevšečno početje. Povabljen je bil kot gost, seveda s prozornim namenom, in ker se on ni zbrnil za druge, so ga smatrali vsi tem bolj za služabnika.

(Dalje prth.)

eddelka glavnega drž. računovodstva dr. M. Jovanovića, da se tamkaj za vzame za hitreje izkazuje bankovcev, katerih potrebujemo še najmanj eno milijardo. V ministrskih krogih se govori, da se bodo krone zamenjale z dinarji koncem januarja ali pa v začetku februarja l. 1920.

Za edinstveno in složno Jugoslavijo.

125 voditeljev jugoslovanske Istre je poslalo svojim zastopnikom prof. Spincich, dr. Lagnoli in dr. Potiču v Beograd spomenico, v kateri zahtevajo:

1. izstop narodnih voditeljev iz poedinih strank in stvaritev klubov, v katerega naj se po možnosti prištejejo zastopniki vseh neosvojenih delov Jugoslavije. Klubov glavni cilj naj bo osvoboditi je zasejenih krajev. Za ta cilj ima klub napeti vse sile in s primerno taktiko, ne da bi se vezal strantrani in z njihovimi interesi, prosti pomoči od vseh strank.

2. Ne sme se nikoli več pripetiti, da se zastopniki Istre pod katerokoli imno, zavzamejo za ljudi, katere smatrajo Italijani za svoje prijatelje, in kateri s svojim delom Jugoslaviji škodujejo.

3. Istria ne sme biti del, da se ustanovi po en odbor za zasejene kraje v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Ta odbor naj potem tiska in z drugimi sredstvi po jugoslovanskih zemljah širi zanimanje in odpuščanje za Istro in druge neodrešene kraje. Istotako zahtevajo Istria ustanovitve odbora za širjenje kredibilne propagande v tujemstvu.

V laški sužnosti.

Vedeti hočeš, dragi prijatelj, kako bodo "praznovali" božične praznike naši interniranci in ujetniki v Italiji. Sam si boš napravil najboljšo sliko, če ti povem, kako se je godilo meni med laškimi kulturancami. Zato evo ti nekoliko vrst iz dobe moje internacije.

Ne sme se reči, da Italijani internirajo Slovence okupiranih krajev, največ priznati je treba, da jih s posebno kulturnostjo lepo povabijo v internacijo, rekel bi, kakor v svate ali pa na vesel sestanek.

Dogaja se to tako: Rano jutro pride karabinjer. Tebi, prijatelj, se v gorki postelji sanja seveda prej o vragu kakor o karabinjeru, kar je vse kakor prijetnejše. Ta čuvaj Italijanstva ti s klečeplazno nujnostjo želi dobro jutro in te prosi, lepo te prosi, da stopiš samo za trenutek do postaje vodje, ki te ima vprašati nekaj nujnega. Postajevodja (brigadiere) ti zopet zase vošči lepo dobro jutro. Ako si boljše oseba, ti poda celo roko, zanima se v svoji uljudnosti še celo za to, kako si preživel poslednjo noč. Dobro ve, da je bila ta noč za precejšnjo dobo zadnja, katero si prispal v dobri po-

steli. Nato je brigadirjeve ponižnosti konec. Zaklene se s teboj v svojo pisarno in ti pove, da ti imajo staviti ona vprašanja, zaradi katerih te je vabil ponižni karabinjer, šele na gubernatoratu v Trstu. Človeku ni treba biti najbistrejše glave, da uvidi, da je za lep čas konec njegove svobode.

Par trenotkov po tem važnem pogovoru brigadir zopet odklene pisarniška vrata. V sobo vstopita dva karabinjerja. Uljudno ti ukleneža roke v verige. In tako na mah pretvorjen v razbojnika, korakaš ako si iz Trsta ali okolice, peš, ako si pa iz Istre ali Goriške, se pripelješ v spremstvu teh dveh varuhov v tržaški grad, slovit ravno vsled internacije.

Mene so dovedli v grad 12. aprila ob osmih zjutraj. Namestili so me na kraju, ki smo ga imenovali "ledenico", to je obok, kakih 20 metrov dolg in osem metrov širok, z močnim trdnjaskim omrežjem.

V "ledenici" je bilo že nekoliko Vološčanov. Da bi si ogreli od mraza odvečene ude, so bolj mladi tekali gori in doli po "lednici" in izvajali vsakojake telovadne kretnje. V kotu pri vhodu je ležal kmetski starček, kakih 70 let iz vaši blizu Vošice in poleg njega tudi že prileten kmetski mož, župan Gomibač iz is e vasi. Rekli so mi, da je bil vzrok njihove internacije ta, da so se protivili sprejetju po vojaški oblasti brezplačno med ljudstvo razdeljeni riž. Drago so režeji morali plačati svojo narodno zavest. Niso hoteli heplačanih italijanskih dobrot in zato še danes leže v Cordolu pod šator in pod italijanskimi bajonetmi.

Spali smo v "ledenici" seveda na tleh. Ko smo zahtevali slame in zraka, ker je naša neščena družba narasla že nad stotino in smo morali vse človeške potrebe vršiti na prostoru samem, nam je rekel eden izmed gizdavih tržaških odrešencev (poročnik), ki nas je vsako jutro prečel in šikaniral na vse načine: "Za internirance vaše vrste ni slame, ne zraka." Šele po desetih dneh, ko smo bili že vsi prepadeni zbog smradljivega vzduha, so nam dovolili, kajpada pod strogo zaščito bajonetov, eno uro zjutraj in eno uro popoldne na svež zrak na grajskem dvorišču.

Dne 8. maja so nas oblekli v italijansko vojaško obleko, ter nas deportirali v Verono, kamor smo dospeli 10. maja v fort (trdnjavo) Prokolo. Tu so nam s pretežno desinfekcije odvzeli svo civilno obleko, kar smo jo imeli. Protestirali, smo rekoč, da neradi zaupamo naše drago plačane stvari njihovemu čuvaju. Nato nam je stotnik Germano, tedanji poveljnik forta porogljivo dejal, da Italijani ne potrebujejo naših dragocenosti. Bilo nas je 60, toda nih eden ni dobil svojih stvari nazaj. Pač pa smo videli na svoje oči takoj drugi dan naše italijanske stražarje v naših čevljih, prodajali so naše civilno perilo in obleko.

V fortu so nas namestili v tako imenovanem "kvadratu". To je trdnja-

vica zase, s prostori pod površino zemlje. Ko smo stopali v "kvadrat", nas je skoro do solz ganila lepo ubrana pesem "Iz bratskega zagrljaja" in "Jugoslovanska mati". Ti pesmi so nam novodošli zapeli v pozdrav že tam nastanjeni slovenski trpini, ki so bili zaprti v "kvadratu" že mesec dni pred nami.

V "kvadratu" je prenehala vsaka bojazen in vsak respekt do Italijanov, ker huje nas itak niso mogli zapreti, kakor smo že bili. Niso nam priznali, pa tudi mi jim nismo ostajali dolžni. Ko so nas drugi dan jemali na zapisnik, je vsak od nas, bodi Slovenec ali Hrvat, izjavil narodnost: "Jugoslavo" in ne, kakor bi bili oni želeli, n. pr. "Triestino" ali "Adriatico".

To je seveda peklo gospode italijanske oficirje. Slučajno sem bil med prvimi in je eden teh italijanskih oficirjev pri izrazu "Jugoslavo" pokazal roge za hrbtom enega naših. Ko sem mu na to dejal, da je tisti lahko kaže roge, komur rastejo, mi siromak ni znal drugega reči, nego to, da bodo nam Jugoslovonom prej razbili glave, nego nas izpustili iz prokolar.

V "kvadratu" nas je bilo okoli 300 internirancev, tako, da je prišlo na vsakega okoli tri kvadratne metre prostora in to za vse potrebe, spanje, pranje, šetanje itd. Za spanje se je že nekako uredilo, toda šetati in čistiti na malem dvorišču se ni mogla več kakor petina obenem. Bilo je to tako rekoč šetanje in uživanje zraka na karte. Kdor vpoštevja še vsakdanje izživanje naših varuhov, neznosno poletno vročino, neuzitno hrano (smrdljive stare ribe) in grižo, ki je ta čas najbolj razsajala med nami, si lahko predstavlja vso milino, s katero so Italijani pitali v fortu Prokolu svoje "bodoče podanike". Lahko je umeti kako nepotrepljivo smo čakali in čakajo še danes rešitve vsi oni, ki iz različnih razlogov ne morejo iskati svobode v riskantnem begu. Beg je in bo še dolgo edina rešitev. Kljub vsem obljubam ne bodo jugoslovanski interniranci in ujetniki izpuščeni, dokler se ne rešijo naše stvari definitivno.

Kar se tiče obljub in resnicoljubja, poznamo posebno interniranci Italijane menda najbolje. Povem naj samo tale primer: Okoli 10. junija je nam prijateljski angleški časopis v enem svojih člankov obsojal postopanje italijanske vlade na zasejenem ozemlju, interniranje, deportiranje itd. Ta članek je razburil italijansko novinarstvo in izrazil protipolemiko in interpelacije demokratičnih italijanskih zastopnikov v parlamentu na ministra. Tedaj je izjavil ministrski tajnik conte Sforza: "Ni res, da se nahaja v Italiji (kakor trdi Temps) preko dvatisoč deportiranih Slovanov iz zasejenega ozemlja. V vsej Italiji ni več nego dvesto interniranih Jugoslovancev. Izgotovljene so že vse potrebne odredbe, da se izpušče."

Gorostasnost nesramne laži se takoj vidi, ako se pomisli, da nas je bilo samo v Prokolu zaprtih 300, ne računajoč onih v Trstu, v drugih for-

tih v Veronski okolici in na Sardiniji, ki igra v vprašanju interniranja tudi svoje žalostno vlogo najboljši dokaz vladne besedolomnosti je pa ta, da se nahajajo ti interniranci še danes prav tam, kjer so bili za časa Sforzove izjave.

Prvikrat v letošnjem poletju smo videli zelenje 6. septembra in to je za to, ker so nas iz Prokolar premestili v Gardolo; zato pa smo se imeli zahvaliti ne Italiji, marveč Ogrski, bolj rečeno ogrskim vojnim ujetnikom v Italiji, ker jih koncentrirajo sedaj v Veroni za skorajšnje odpremljenje na Ogrsko. Kaže torej tudi to, da imajo Italijani nas Jugoslovane najraje in da hočejo gostoljubno izstradati naše ujetnike in internirance. Čvrsto pa upam, da se jim povrne za gostoljubnost, saj vendar dobro poznam jarek: Kakor se pošojuje tako se vračuje.

Kdo je kriv draginje blaga, ki ga dobimo iz Nemške Avstrije.

Iz trgovskih krogov smo prejeli naslednji dopis, ki ga rad volje objavljamo, da morejo tudi trgovci pojasniti svoje stališče.

Vsaka mislim da ve, da smo se da še navezani po vaši na uvoz iz Nemške Avstrije in da bi brez njega, dokler ne dobimo drugih dobavnih virov, naša obrt, trgovina in gospodarstvo mnogo trpeli. Iz Nemške Avstrije dobimo poleg luksuznih stvari tudi predmete, brez katerih sploh biti ne moremo in katere rabimo pri vsakdanjem gospodarstvu. Nemška Avstrija je naš najbližji dobavitelj in dosega tudi najcenejši. Da bi pa ljudstvu znano zakaj ene blaga, ki ga dobivamo iz Nemške Avstrije, dan za danem tako horendno rastejo, je treba da se nekoliko razjasni znana trgovska nagodba, ki jo je naša vlada sklenila z Nemško Avstrijo.

Današnja draginja se predvseva pred vsem trgovcem, kar pa ne odgovarja resnici. Niste draginje je kriva v veliki meri vlada s svojimi diletantskimi odredbami in posebno svojo, tako zvano "Centralno upravo za trgovski promet", ki bi se pa morala imenovati v resnici centralna uprava za podražanje blaga. — Da je temu tako, objavljamo naslednje vrstice, ljudstvu v vednost, vladi pa v premislek.

Trgovci, ki mora svojo blago kupovati v Nemški Avstriji ker, drugje sploh ne dobi, mora blago plačati pri centralni upravi, predno ga dobi in sploh vidi. Plačati mora praskomalo ali pari, to se pravi, plačati mora toliko jugoslovanskih kron, kolikor nemško avstrijskih kron stane blago, čeprav je kurz nemško-avstrijske krone 40% nižji. In kakšne so posledice takega računa? Centralna uprava pride res na lep način do denarja, ki ji leži po več tednov in mesecev, se-

Pozorišne komorne igre v Sarajevu.

Emil Nadvornik, Maria Vera, Milan Skrbinišek.

Dne 8. t. m. so se vršile prve "Pozorišne komorne igre", ki so jih vprizorili Emil Nadvornik, bivši režiser zagrebskega gledališča, ravna telj osrbeške drame in lanskega sarajevskega gledališča, sedaj upravitelj "Sarajevskega narodnega pozorišta", Maria Vera, Slovenka, absolventka dunajskega konzervatorija, bivša travedkinja različnih velikih nemških, med temi tudi Reinhardtovih odrov, sedaj tragedkinja sarajevskega gledališča in Milan Skrbinišek (katerega pot preko slovite dunajske dramatike šole "Otto" je znana), bivši ravnatelj žaškega slovenskega gledališča, sedaj prvi karakterni igralec in režiser sarajevskega gledališča.

Gori imenovana umetniška prireditelj te trojice je žela toliko priznanja, da se je morala na enoglasno zahtevo kritike in splošno željo občinstva ponoviti dne 15. t. m. Vspored teh komornih iger je stal na vzo-

mi literarni višini, kajti vprizorili so se odlomki iz štirih dramatičnih del svetovne vrednosti: Imperatrix misterij v petih dejanjih od Ivo Vojnovića, peto dejanje, Otelo, tragedija v petih dejanjih od W. Shakespeara, peto dejanje; Hedda Gabler, drama v petih dejanjih od Ibsena, tretje dejanje in Hebbelova bibliška tragedija v petih dejanjih Judita, peto dejanje. Ti odlomki pa so bili deloma zaokroženi tako, da so s scenami iz prejšnjih dejanj in s primernim črtanjem gotovih mest, tvorili vsak zase razumljivo celoto. Pred vsakim dejanjem je odigral orkester kompozicijo, ki je bila izbrana tako, da je po svojem slogu in občutju bila sorodna sledečim dramatičnim dogodiljem.

Vspreh je presegal vsako pričakovanje občinstva in kritike. Listi so prinesli po premijeri občirna poročila izpod peresa poznatih literatov in intervjuje z Marijo Vero in Milanom Skrbiniškom.

Splošni vspoh večera karakteriziramo pač najbolje z uvodnimi be-

sedami različnih recenzij, ki ocenjujejo tudi delo režiserja Nadvornika.

"Glas Naroda" pravi pod naslovom "Jedno lepo večerje": Predsmotnjem se je vršil v "Imperialkinu" željno pričakovani gledališki večer z gospo Marijo Vero in g. Milanom Skrbiniškom. Pravim in ne brez razloga, željno pričakovani večer. Ker razum odličnega programa smo imeli priliko videti g. Vero, o kateri so se do danes čule samo lepe besede, tragedkinjo par excellence, ki je z enakim vspohom igrala na Reinhardtovem gledališču v Berlinu, kakor tudi v Monakovem, Drazdanih in Curihu. Razum tega je imel sodelovati enako silen gledališki umetnik Milan Skrbinišek, bivši član slovenskih gledališč v Ljubljani in Trstu, v zadnjem času angažiran v Zagrebu.

"Jugoslovanski list": "Pondeljek zvečer je imelo Sarajevo zopet enkrat po dolgem času umetniški večer v polnem smislu besede, pa je to pot tudi sarajevska publika dokazala, da ima smisla za lepo umetnost, napolnivi dvorano Imperialkina do zadnjega mesta.

Uvodne besede je spregovoril g. Emil Nadvornik, ki je predvsem poudarjal, da mora moderna gledališka umetnost klasike preurediti za današnje dobo, dati jim mora duha sedanjega časa, da takorekoč strese z njih ahlizni prah. Pripomniti moramo takoj, da je v tem smislu tudi najpogostejši režijo, ne oddaljuje se vzlic temu od glavne vodilne avtorjeve misli.

"Hrvatska Slozica": "Rijetki umetnici". — G. E. Nadvorniku, režiserju komornih pozorišnih iger, v resnici vala hvala za redko senzacijo, ki jo je doživela 8. t. m. v Imperialkinu izbrana sarajevska publika, gledajoča vsa fascinirana prvovrstno igro velike tragedkinje Marije Vere (rodom Slovenke) in izjadrnega igralca Milana Skrbiniška. Redki večer, kakor ga Sarajevo še ni videlo. Misli g. Nadvornika, da v tej okolici vprizori komorne pozorišne igre, je bila prošlega pondeljka poplačana s posebnim vspohom. Dvorana prenatrana gledalcev. Mali izvlečki iz kritik pred tem umetniškim večerom so bili prestrome reklamno sredstvo za visoko umet-

veda brezobresno, na razpolago. Ker se gre po večini za velike svote, je od tega poslovanja mali trgovec popolnoma izključen, ker nima zadostne glavniče, da bi mogel denar, vplačan centralni upravi, toliko časa pogrešati. Navezan je, da kupuje svoje blago pri premožnejših grostih, ki si znajo izgubo obresti od vplačane glavniče primerno vračunili, in posledica tega je, da se blago zopet podraži. Princip vsake zdrave trgovine mora biti, hitro poslovanje, obratovanje blaga, in denarja. Pri načinu centralne uprave je pa to baš obratno.

Ko pa dobi trgovec naročeno blago in fakturo, istavljeno v nemško-avstrijskih kronah, še ne ve, kako mu bo centralna uprava vračunala vplačani znesek in tudi nima nikakega jamstva, da se mu bode difference med nemško-avstrijsko krono in jugoslovansko res kedaj vrnila. Zato je primoran fakturo spreminiti v al pari napram jugoslovanski kroni, in seveda prodajati blago, s približkom njegovega zasluga katerega prišteje k vplačani fakturi izstavljeni v nemških avstrijskih kronah, a veljavno sedaj v jugoslovanskih. Rezultat tega poslovanja je, da mora konsument trpeti faktično difference 30 do 40% in toliko dražje plačati trgovcu blago. Centralna uprava sicer pravi, da bo pri letnem obračunu vrnila trgovcu valutno difference, kar je seveda malo verjetno. A če mu bi v resnici vrnila, kaj pa potem, ako je trgovec blago že prodal po zgoraj omenjeni kalkulaciji? V tem slučaju spravi trgovec masni dobiček v žep in se smeje poslovanju centralne uprave. Celotni rezultat je iz, da centralna uprava podražuje vse blago, ki pride iz Nemške Avstrije za 40% in sicer izključno le v škodo konsumenta. Torej kdo je „Preis-treiber“?

Kmetje in boljševizem.

Pariški list „Humanité“ razpravlja o priliki nekega Ljeningovega govora, ki ga je imel o agrarnem vprašanju, o razmerju med kmeti in boljševiki. List izvaja med drugim:

Agrarno vprašanje je bilo vedno tisti kamen, ob katerem se je spotikal marksizem, ki upošteva predvsem delavce velike industrije. Marks misli, da se lahko izvrši socialna revolucija, ako prej doseže industrijski razvoj maksimum svoje intenzitete. Radi tega fakta je smatral Marks agrarno Rusijo za poslednjo državo, kjer bi uspela socialna revolucija.

V Rusiji so šle zadnje reforme za časa carističnega režima, zlasti za časa Stolpina, za tem, da ustvarijo individualno kmetijsko posest. Boljševiška revolucija je prepustila posestva veleposestnikov in cerkve „Agrarnim narodnim zastopstvom“, ali ni mogla uničiti male in srednje posesti, ki je prešla v roke kmetijskih posestnikov, ki so v zadrugah. Na nekem sestanku

nost gospe Marije Vere in Milana Skrbniška.

Mesto svečanega prologa je predaval g. Nadvornik pred zastorjem publiki o dramatični umetnosti, o življenju in umetniškem dramatičnem delu, o pisatelju, o igralcih in o slogu igranja... Njegovi nazori o stilu, o večnosti delj (Shakespeare, Molière, Hebbel) in manje večnih — čisto umetni. S tihim tu in tam premonotonim glasom je upozoril na imena Shakespeare, Ibsen, Hebbel pozabil zaključiti svoje predavanje, kakor bi bil moral: »A ve to so le misli in misli, brez prave dokumentacije, a zdaj — gledajte dokumente!«

Isti večer vsitvariti štiri različne in zelo komplicirane tipe in v scenah, kjer se kakor v žarišču reflektirajo vse prošle sreče in nesreče, da se končno zagledajo smernice tragične usode, — je bilo za oni večer prenaporno. Tem večja hvala gospodu režiserju in nad vse redkima umetnikoma gospej Mariji Veri in Milanu Skrbnišku. (Dalje.)

lanskega leta se je Ljening spravi s kmetijskim stan, katerega je smatral za nevarnejšega nego protirevolucijo. Rekel je, da je treba prisvojiti najpotrebnejše produkte, ki niso v rokah meščanstva, temveč, ki so v rokah množice malih posestnikov. Druga izhoda ni, kakor diktatura proletariata, neumljena moč železne roke, ki bo dovršila socialno revolucijo. Apelliral je na pomoč kmetijskih neposestnikov proti kmetijskim posestnikom.

Pa železna roka, intervencija ru-deče garde in nasilne revizije niso imele zaželjenega uspeha. Ljening je priznal neuspeh sovjeta in komunizma med kmetijskim ljudstvom. Kmetijska posest — pravi Ljening — je navajena na separatno gospodarstvo. Ta posest proizvaja več, nego potrebuje, toda preostanek smatra za svojo last, s katero lahko po svoje trguje. Trgovati v sestradni državi pa pomeni navijati cene. Kmetje nečejo spoznati, da je svobodna trgovina zločin proti državi. Ljening priznava, da se ne sme vporabljal sila in ne vsiliti prisilni socializem, temveč da je treba organizirati agrarne sindikate in prisiliti meščanske tehnike, ki so potrebni za napredek poljedelstva, da stopijo v te sovjete.

Poziv!

Ob priliki slavnostne otvoritve ljubljanske univerze okoli 1. febr. 1920 in ob priliki ustanovitve naprednega akad. društva v Ljubljani izda tukajšnja radikalno-demokratska napredna omladina slavnosten almanah. Almanah bi imel prinesiti poleg članka o stoletni borbi za vseučilišče v Ljubljani in poleg člankov o dunajskih akad. društvih „Slovenija“ in „Sava“ ter graškem „Triglavu“, ki likvidirajo v korist novo se snujočega društva v Ljubljani, posebno članke, iz katerih bi se razvidelo, kako misli jugosl. omladina o sodobnih problemih. Upamo, da se na kongresu celokupne jugo. radikalno-demokratske napredne omladine ob priliki ustanovitve tukajšnjega društva dogovorimo o skupnem glasilu. Danes pa tega glasila še nimamo in smatramo, da je skrajno potrebno, da izdamo almanah, ki nam še pred kongresom predloči probleme in da kolikor mogoče veliko smernic za delo na kongresu. Dobrodošli so tudi beletristični prispevki.

Pozivljamo vso inteligenco, da nam omogoči s članki, da izvedemo ta našt. Članke je poslati na naslov: „Pripravljali odbor naprednega akad. društva“ v Ljubljani, Narodni dom.

Razna poročila.

Jirak obsojen. Ldu. Praga, 24. dec. (Čtu.) V procesu proti blšemu sekcijskemu načelniku Jiraku in ravnatelju Praške kreditne banke Tumi radi podkupljevanja je bila danes dopolne proglašena sodba. Sekcijski načelnik Jirak je bil radi zlorabe uradne oblasti obsojen na 8 mesecev poostregega zapor s štrikratnim trdim ležiščem in na izgubo volilne pravice. Nastop kazni mu je bil odgoden na pet let. Ponudeno svoto 2 milijona kron so mu zaplenili. Ravnatelj Praške kreditne banke Tuma je bil oproščen.

Čehoslovaki za dunajske otroške bolnike. Ldu. Praga, 24. dec. (Čtu.) Čehoslovaki minister za javna dela Hampi je obvestil avstrijskega pooblaščenca, legacijskega svetnika dr. Mateka, da je bila po nalogu preds. Masaryka odrejena takojšnja odpošiljatev 15 vagonov premoga za dunajske otroške bolnice.

Železniški minister Čehoslovake izstopil iz katoliške cerkve. Ldu. Praga, 24. dec. (Čtu.) Bivši državnozboraki poslanec in železniški minister Čehoslovake republike p. Izidor Zahradnik je izstopil iz katoliške cerkve in se je včeraj poročil.

Renner nastopil dopust. Ldu. Dunaj, 24. dec. (Čtu.) Uradno se javlja: Državni kancelar dr. Renner je po zdravniškem navodilu nastopil 10 dnevni dopust, da se odpočije.

Mandat nem. vzhodne Afrike pripade Angliji in Belgiji. Ldu. Berlin, 24. dec. (Čtu.) Iz Berna poročajo: Vrhovni zavezniki svet je odobrili načrt, ki stavlja Nem vzhodno Afriko pod nadzorstvo zveze narodov in poverja mandata Angliji in Belgiji.

Nova ekspedicija na južni tečaj. Ldu. Haag, 24. dec. (Čtu.) V Londonu se je včeraj osnoval odsek za novo ekspedicijo na južni tečaj, ki naj bi odpotovala meseca junija prihodnjega leta. Ekspedicija namerava preleteti ledane gore, ki oklepajo južni tečaj, in ostati potom brezličnega brzjava v zvezi s civiliziranim svetom. Podjetje bo vodil John Cope, ki se je udeležil že Shackletonove ekspedicije.

Beleške.

Stojan Protić. „Beogradski dnevnik“ prinaša o bivšem ministrskemu predsedniku načelniku radikalne stranke in zavezniku SLS sledeče podatke: Stojan Protić je popolnoma nekulturen človek. Če bi bil srbski narod takšen kakršen je Protić, bi se morali Srbi smatrati vsaj za take barbare kakor so Albanci. Protić je brutalen in orogaten človek, ki ne ljubi ljudi, temveč jih prezira; često se poslužuje grobih izrazov in je v stanu dočakati človeka v ministrski sobi sedé in pokrit ter mu prokleti očeta in mater. Njegovo vedenje je povsem podobno vedenju bivših avstrijsko-madžarskih žandarjev. Nekega ministra policije, ki je prišel k njemu službeno v avdijenco in je prošil za pomoč v neki delikatni državni zadevi, je Protić nagnal: Kaj me to briga! Tudi za časa usmrtnice nekaterih častnikov in popov, katerim je zastopnik vojnega ministarstva hotel rešiti življenje, je Protić odgovoril: Kaj mi to mar! in ni hotel dalje govoriti v zadevi. Protić se vozi vedno v razkošnem vozu in živi slajno kakor kakšen orientalski despot. Stanuje v najbolj elegantni hiši v Beogradu, katero je opremil s pohištvo, vrednim nad sedemdesetstot dinarjev. Navprazanje listov, odkod toliko dohodki, ni Protić nikoli odgovoril. Kar se tiče duševnih sposobnosti Protićevih, treba omeniti, da je sterilen in brezploden državnik. V naši državi ni sam ustvaril niti ene reforme. Njegova državniška sposobnost tiči v nasilnem vzdrževanju radikalne oligarhije. Protićeva izobrazba je ne sistematična in fragmentarna, nesoliden in zastarel intelektualni aparat, kar so pokazale tudi diskuzije o ustavnih in drugih državno-pravnih vprašanjih.

Ljudska stranka v Italiji. Zagrebška „Nar. Politika“ piše: Pri zadnjih volitvah v Italiji si je ljudska stranka priborila 102 mandata. S tem rezultatom je določena njena važnost v bodočih političnih nastopih Italije. Brez nje ne bodo mogli vladati sami niti liberalci, niti socialisti. Stranka zastopa načelo, da je treba dati novoosvojenim krajem čim širjo avtonomijo; v njenih manj nacionalističnih krogih, ki imajo vpliv, prevladuje mnenje, da se mora vprašanje Julijske Benečije rešiti sperazumno z jugoslovani. Stranka se poteguje za avtonomijo šolstva in za izvedbo agrarne reforme na temeljit način.

Oprostitev učiteljstva od orožnih vaj.

Z naredbo načelnika vihovne komande, A. Dj. Br. 260 900 od 13. dec. t. l. in brzojavno odredbo IV. armijske oblasti, A. Dj. Br. 22 460 od 15. dec. t. l. se odreja, da se učitelji javnih šol ne pozivajo na dvomesečno orožno vajo.

K tej naredbi se pristavlja: 1. Vse učiteljstvo letnikov 1881—1894, ki je nameščeno na javnih šolah ali zavodih in se mu je orožna vaja preložila na kak termin v letu 1920, je točasno orožne vaje oproščeno. Vsakemu t. kemu učitelj se izstavi čakačno dovoljenje (oprostitilni list) na nedoločen čas. — 2. Vse tako učiteljstvo letnikov 1881—1894, ki eventualno sedaj vrši orožno

vajo, se takoj odpusti od vajakov. — 3. Vse eventualne prošnje učiteljstva letnikov 1895—1898 za preložitve tri-mesečne vajke večje ali aktivne vajke službe naj se predlože z vsemi potrebnimi podatki komandi Dravske divizijske oblasti v pretrasi in odločitev. Iz teh prošenj mora biti tudi razvidno, če in kje je prošilec nameščen kot učitelj in od kdaj, do kdaj in pri kateri četi je isti že služil pri vajakovih. — 4. Vsem takim prošilec-učiteljem letnikov 1895—1898 pristojna pukovska okružna komanda dovolji, da smejo isti čakati rešitve prošnje na sedanjem (civilnem) mestu.

Dravsko vobu.

d Gorostasna nepremišljenost. V jugoslovanski knjigarni je izšel letos Pajk-Keržnikov „Zemljepis za srednje šole“ I. del. Čudno, zelo čudno se nam zdi, da so mogle oblasti dovoliti uporabo te knjige za srednje šole. Ne samo, da se v knjigi takorekoč ignorira naše zasedeno ozemlje, naše Primorje, kot da bi tam ne bilo ljudi naše krvi, našega jezika in naših misli, temveč se ta pokrajina celo naravnost meče v samogoltno laško žrelo. V dokaz te trditve naj služi sledeči stavek: „Kraljevina Italija obsega Apeninski polotok, Padsko nižino, porečje Adige v tirolskih Alpah, Kanalsko dolino do Trbiža in večino Primorja z Vipavsko dolino.“ Slovensko poverjenišvo za uk in bogočastje pač ni pazno pregledalo knjige, da jo je dovolilo — drugače si tega ne moremo tolažiti. Nočemo piscu predbacivati kakšnih slabih namenov, pribijemo samo, da pisec ni premislil, kaj je delal, ali pa je hotel biti tako krčevito objektiven, da je smatral, da je laški zmaj plen, ki ga je imel do sedaj še samo v gobcu, že tudi požrl. Naj bo kakorkoli, toliko je gotovo, da bi nam takšni ljudje ne smeli pisati naših učnih knjig. Če nas končno pariška konferenca tudi res oropa za naše Primorje, mi ne smemo pozvati in ne priznati meje, ki bi cepila naš narod.

d Veriženje s sladkorjem? Akcijski odbor zoper draginjo v Celju nas prosi, da objavimo: Dne 30. okt. 1919 je pisal trgovec Feliks Schindler v Zidanem mostu »Zvezi slovenskih trgovcev v Celju«, katere eksekutivni odbor tvorijo gg. trgovci Kolenc, Ravnikar, Cvenki in Elbacher, dopisnico sledeče vsebine: Odposlal sem danes 30. 10. 1919 znesek 2000 K s položnico kreditne banke v Celju za 100 kg sladkorja, tedaj kg po 20 kron, kakor ste meni v zadnjem dopisu ponudili. S spoštovanjem F. Schindler s. r. — Sladkor se je nedvomno po tej ceni prodal. Smatramo pa za izključeno, da bi se bila prodaja po tako visoki ceni izvršila na »ukaz« odseka za prehrano v Ljubljani. Sivar je bila že naznanjena sodnija in prošimo deželno vlado, naj se glede tusodnega spisa Vr. VIII 1444/19 informira, ker ne bi radi, da bi se zadeva morda potlačila.

d Poverjenišvo za notranje zadeve objavlja: Za potovanje na Koroško (območje okrajnih glavarstev Borovlje, Velikovec in občine Dravograd, Lagerbuch, Labud in Ojstica, okrajnega glavarstva Slovenjigradec) je razen predpisane izkaznice za notranji promet, oziroma rednega potnega lista, potrebno še posebno dovoljenje. To dovoljenje je pisмено zaprositi z dokazom o potrebi potovanja pri okrajnem glavarstvu, oziroma policijski oblasti rednega bivališča stranke.

d Tudi pri nas. Kakor smo že večkrat poročali, se je na Češkem že mnogo duhovnikov poročilo. Sedaj imamo že tudi pri nas en slučaj in sicer se je poročil pred nekaj tedni duhovnik Niko Petrič z gdc. Zorko Grčić.

d Ustavljeno sprejemanje brzojav v italijanskem jeziku. Po odloku poštne ministarstva je sprejemanje brzojav v italijanskem jeziku odprtega (navadnega) sloga do nadaljne odredbe ustavljeno.

d Pozor C. M. podružnice. Ker se bliža leto h koncu, pros

„Družba sv. Cirila in Metoda“ vse podružnice, katere še niso poslane članarino ali kakih drugih prispevkov, ki jih imajo v blagajni, da nakažejo denar takoj na glavno družbo. Za 1. 1919. se bodo vključili le oni zneski, katere bode družba prejela do konca tega meseca.

d Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani naznanja cenjenim naročnikom družbinske koledarja, da se je isti vsled stavke letos zakasnil. Izide pa kmalu po novem letu.

d Dijaški transport na Dunaj. Onim dijakom in dijakinjam, ki so se na Dunaju prijavili za povratek dne 2. jan. 1920, sporočamo, da odhaja transport iz Ljubljane v petek, 2. jan. ob 14.15. uri (vlak št. 32a). Potne liste preskrbi »Ferijski Savez« tov. Zupančič, Zobjek št. 7, do 30. dec. t. l., vsak dan od 10. do 12. ure. Kdor želi znižano vožnjo, naj vloži prošnjo z ubožnim spričevalom na obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani.

d Društvo jugoslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo v Ljubljani pozivlja svoje člane, ki so potrebni podpore, da vpošljejo nemudoma prošnje za čevlje in koče na tajništvo društva.

Najcenejša življenska potrebsčina

so še vedno slovenski dnevniki. Ako ste si hoteli pred vojno katerega naročiti, ste si morali pritrpati zanj vsak mesec 2 litra vina ali 2 kg mesa. Danes si lahko naročite „Jugoslavijo“, ako si privoščite enkrat samo pol litra vina manj ali ako porabite pol kg mesa manj. Vse druge življenske potrebsčine so se podražile za 15—20 krat, dnevniki samo za 5 krat.

Zato naročajte „Jugoslavijo“!

Ljubljanske vesti.

I Višek stanovanjske bede v Ljubljani. Stanovanjska komisija na čestl. Stanovanjska komisija, ki vsled predstojajoče ustanovitve novega državnega stanovanjskega urada v Ljubljani samo še izvršuje že pravno popolnoma končane slučale, novih sklepov pa ne dela nobenih, je bila nastanjena v prostorih tukajšnjega policijskega ravnateljstva. Ker se pa v te prostore sedaj naseli državni policijski urad proti verižnikom in naviljalcem cen, morala je v sredo stanovanjska komisija svoje prostore izprazniti, pospraviti svoje spise in prenehati s svojim nadaljnjim poslovanjem, kar se ji ni posrečilo drugod dobiti primernih uradnih prostorov. To služi v dokaz viška stanovanjske bede v Ljubljani in da se s samimi naredbami stanovanjska beda ne more odpraviti in tudi ne zadostno oblažiti.

I Tragična smrt dveh starih. V Rožni ulici sta si na sveti večer dve mamici zakurili peč v stanovanju in se potem zaprli v sobo. Ker jih naslednjega dne ni bilo na izpregled do večera, so ljudje vlomili v stanovanje in našli ženci mrtvi. Zadušili sta se vsled plina.

I „Čarobni večeri“ Rize bega. Pod tem naslovom prireja tudi v Ljubljani predstave neki individij, radi česar občinstvo opozarjamo, da mu ne naseda, ker je bil radi svojih „umeinosti“ v Ptuj in Novem mestu od poslušalcev in gledalcev izžvižgan ter skorajda pogan na cesto.

I Kavarna „Zvezda“ si je v očigled ponavljajočim se tatvinam uredila garderobo, ki je cenj. občinstvu na razpolago od 13. do 24. ure.

I Uradne ure Gospodarske komisije za stvarno demobilizacijo v Ljubljani so vsak delavnik od 8. h dopoldne do 1. h in od 4. h do 6. h popoldne. Da se pa more poslovanje Gospodarske komisije vršiti redno in gladko, se sprejemajo stranke samo v torkih, sredo in petkih od 10. h do 12. h opoldne. Le vplačila pri blagajni Gospodarske komisije se sprejemajo vsak dan ob uradnem času. — Skladnica Gospodarske komisije so odprta

vsak delavnik od 8. h zjutraj do 12. h opoldne in od 2. h do 5. h popoldne. Od 1. do 8. januarja 1920 ni vstopa v skladišča radi nove inventarizacije.

I Ustanovni občni zbor društva žena javnih nastaviteljcev in javnih nastaviteljnic se vrši dne 29. decembra t. l. ob 9. uri popoldne na magistratu. Ker gre za lastno korist, udeležite se polnoštevilno!

I Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani naznanja svojim članom, da se vrši v nedeljo, 28. t. m. ob 10. dopolne v kapele Leonišča po pravih določena sv. maša za umrle člane in dobrotnike društva ter prosi obilne udeležbe.

I Na koncertnem delu Silvestrovega večera Lj. Zvona so zbori skladateljcev Gerbiča, Aljaža, dr. Schwaba in Adamiča. Orkester Sokola I. izvaja izborne komade. Cenj. društvene podporne člane prosimo, da si preskrbe vstopnice v predprodaji, dne 28. 29. in 30. t. m., vsakokrat popoldne od 4. do 6. v društvenih prostorih Nar. doma, I. nadstropje desno. — Odbor.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Tedenski repertoar:

Opera.

27. decembra, sobota, „Rusalka“ za C-abon.

28. decembra, nedelja, „Coppelia, Kraljica lutk“ izven abon.

Drama.

27. decembra, sobota, „Protekcija“, uradniška predstava, izven abon.

28. decembra, nedelja, pop., „Pepek“, izven abon.

Zvečer, „Hlapci“, izven abon.

V ponedeljek se poje „Lepa Helena“ z gđ. Thalerjevo in g. Povhetom v prid organizaciji igralcev tukajšnjih gledališč.

Operno gledališče. Kako veliko važnost in kako velik pomen za umetniško vzgojo naše publike pripisuje vodstvo gledališča opereti „Lepi Heleni“ (ki jo je kritika odklonila, ki jo je občinstvo do grla sito, poleg njega pa tudi ves gledališki personal), se kaže v tem, da je bilo treba nove razdelitve vlog in novih skušenj, mesto da bi študirali kaj pametnejšega. Beležimo kot vestni kronisti.

Prodana nevesta. V četrtek, na Sveti dan zvečer so zopet uprizorili v razprodanem gledališču Prodano nevesto. Ker je gđ. Richterjeva nenadno obolela, je morala mesto nje uskočiti brez vsake skušnje gđ. Zikova, ki je pela Marinko pristrčno in ljubeznjivo. Dober je bil tudi g. Kováč v vlogi Vaška, izvrstno je igral orkester pod živahnim vodstvom g. kapelnika Brezovška. Občinstvo je vse soliste navdušeno pozdravljalo in jih opetovano klicalo pred rampo.

Poročilo o uspeli uprizoritvi prekvapne Dvofakove „Rusalka“ priobčimo v eni prihodnjih števil. Z. P.

I Neumestno ignoriranje. Pišejo nam: Cenjeni g. urednik! V 260. števil. toži „Jugoslavija“, kako žalostno je dejstvo, da je pri predstavi Rusalka „baš naš slovenski rojak g. Rumpel ostal brez šopka oz. venca“. Očividec, ki vam je poslal to notico, bi bil mnogo bolje storil, če bi bil g. Rumpel mesto notice kupil in poklonil šopek in venec, ter tako z dejanjem dokazal, da ni „nemo propheta in patria“.

NSS.

Za „Tiskovni sklad“ Nar. Soc. stranke so nadalje darovali tov.: Peterlin 20 K, Tavčar 10 K, Malgaj 20 K, Ferlež 11 K, Bavdek 10 K. Skupaj 71 K. Od prej 2667 K, vsota 2738 K.

Danes ob 8. uri zvečer se vrši pri Mraku na Rimski cesti sestanek NSS.

Shod v Sevnici. Preteklo nedeljo se je vršil v hotelu Simončič dobro obiskan javen shod NSS. Poročevalec tov. Brandner je govoril o sedanjem političnem položaju in je

med drugim ostro bičal nezdrave razmere v Sevnici. Govor je bil tudi v zadevi tovarne za koplja in je bila sprejeta resolucija.

Shod NSS. v Novem mestu je radi ukinjenega železniškega prometa preložen na prihodnjo nedeljo.

Romani „Jugoslavije“

Sredi meseca januarja bo končal

Vladimir Levstik svoj satirični, kulturno-historični roman „Višnjeva repatica“.

A že takoj z novim letom prične „Jugoslavija“ priobčevati nov roman

„Leu za milijoni.“

Istočasno pa bo priobčevala „Jugoslavija“ tudi zanimive in zabavne

„Domače priče Sitarjeve Jere.“

Pokrajinske vesti.

V Št. Jakobu v Rožu je priredilo „Gledališko društvo“ dve lepo uspeli enodejanki. Društvo se je šele komaj osnovalo, a se je že krasno razvilo kljub raznim „kvaražugonom“, ki bi hoteli samo ukazovati in se postavljati, a ničesar delati. Zahvala za lep prosep gre v prvi vrsti poštvalnosti nekaterih domačinov, ki so zastavili s podporo vrlih uradnikov, posebno železniških, vse svoje moči zanj — igralci so častno rešili svojo nalogo in v polni meri zadovoljili občinstvo, ki se je izbirno zabavalo in se razšlo z željo, da bi društvo čim česče nastopilo.

Planina pri Sevnici je dobila po preobratu precej drugačno lice; nemškutarja je hvala bogu že skoro čisto izginila. Vendar pa so še vedno gotovi ljudje, ki se pod okriljem g. Sešerka že ne morejo sprizniti z novimi razmerami. Posebno vodja orožniške postaje se kaj ne more ločiti od nemškutarjenja. Zelo dobro bi bilo, če bi se spomnil svojega „delovanja“ v raniki Avstriji, pa sam prosi za premestitev, če že noče preko meje, ne pa da bi puščal predstavljati svoje slovenske kolege.

V Slovenjgradu se je dne 21. t. m. vršil koncert pianistinje ge. Kokotove in baritonista g. Čonča iz Celja. Prijetno poln bariton g. Čonča smo posebno lahko zaznali v F. S. Vilharjevi „Nezakonska mati“, kakor tudi v srčkani Zajčevi pesmici „Jeli“. Posebno pri zadnji se je pozabilo, da je pevec tulutal prednašal malo okorno, kar pa je zakrivilo gotovo le njegovo prehlajenje. Prvovrstno je bilo spremljevanje na glasovirju ge. Kokotove iz Celja. Istotako, da mojstersko nam je bila prednašala Försterjevo „Po jezeru“, Gütelfeldovo „Ogrsko fantazijo“, Lisztovo „Ernani“ in Atanasievičovo „Na te mislim“. Sijajna tehnika pianistike g. Kokotove se je priznavala vsesranksko v navdušenih aplavzih. Žal nam je bilo edino to, da je morala igrati na tako slabem glasovirju in pa to, da meščani niso izkazali dovolj zanimanja za koncert.

Gospodarstvo.

Ljubljanska kreditna banka. Dne 21. decembra t. l. vršil se je v Ljubljani pod predsedstvom predsednika Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, dr. Ivana Tavčarja, župana ljubljanskega izredni občni zbor delničarjev, katerega se je udeležilo 29 delničarjev z 2292 glasovi, ki so zastopali 22.935 delnic. Na občnem zboru se je soglasno sklenilo, zvišati delniški kapital banke od 20.000.000 K na 30.000.000 K ter pooblastiti s provedbo tega povišanja uravni svet. Slednji je v svoji seji dne 21. dec. 1919 sklenil, provesti zvišanje takoj in določiti subskripcijski rok za novo izdajo delnic v času od 15. do 31. januarja 1920 ter dodeliti od 25.000 novih delnic po 400 K nom., 20.000 novih delnic dosedanjim delničarjem, ki lahko subskribirajo kot imetniki vsakih pet starih delnic po dve novi delnici po

700 K tel. quel za delnico ter rezervirati ostalih 5000 delnic novim interesentom po 900 K tel. quel za delnico. Kot subskripcijska mesta je določil Ljubljansko kreditno banko v Ljubljani in njene podružnice v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah, Hrvatsko trgovsko banko v Zagrebu in njeno podružnico v Osijeku, Živnostenske banko v Pragi in njene podružnice v Čehoslovaški in podružnico Živnostenske banke na Dunaju v Nemški Avstriji.

Zadnje vesti.

Izvirna telefonska in brzojavna poročila „Jugoslaviji“.

Valutna reforma.

(Sklepi zadnjega min. sveta.)

Beograd, 26. dec. Kakor izvem iz dobropoučenega vira, zadnji min. svet v vprašanju valutne reforme ni prišel do nikakega zaključka, ker so tako pristaši dinarja kakor zagovorniki krome neomajno vztrajali na svojem stališču. Za kronsko stališče, to je za kolikor mogoče ugodno zamenjavo krome, sta se posebno zavzemala ministri dr. Kramer in Svetozar Pribičević, dočim je dinar najbolj branil finančni minister Veljković sam. Podpirali pa so ga tudi nekateri hrv. ministri, ne samo srbijanski.

Na zahtevo ministrov Kramerja in Pribičevića je ministrski svet sklepaje odgodil za čas po praznikih, da dobe posamezni ministri priliko, stopiti med prazniki v ožje zveze s svojimi somišljeniki v domovini. Ministra Veljkoviča so samo pooblastili, da vodi neobvezne dogovore z „Narodno banko“, ker so se val ministri strinjali v tem, naj izda tudi nove novčanice Narodna banka, ne pa finančno ministrstvo. Nadalje so ga pooblastili, da sme začeti že takoj s tehničnimi pripravami za zamenjavo bankovcev, dočim bo o načinu zamenjave sklepali šele ministrski svet, ko se v prvih dneh januarja zopet sešane.

Podpis pogodbe z Avstrijo.

Beograd, 26. dec. Min. Kristan je v imenu naše vlade podpisal na Dunaju novo kompenzacijsko pogodbo z Nemško Avstrijo z vsemi dodatki vred, ki so bili sklenjeni v Beogradu. Prevzem avstrijskih lokomotiv v Celovcu.

Beograd, 26. dec. Takoj po praznikih odide v Celovec posebna, iz železniških in tehničnih strokovnjakov sestavljena komisija, da bo prevzela onih 50 lokomotiv, ki nam jih odstopi Nemška Avstrija.

Proti konfidentom.

Beograd, 26. dec. V justičnem ministrstvu izdelujejo zakonski načrt, ki bo omogočil postopanje proti onim elementom, ki so služili za časa sovražne okupacije v Srbiji Avstrijcem, Nemcem in Bulgarom. Postopati nameravajo zlasti tudi proti urednikom in sotrudnikom ominoznega glasila avstrijskega generalnega guvernerja „Beogradske Novine“.

Mestni drobiž v Beogradu.

Beograd, 26. dec. Finančno ministrstvo je dovolilo beograjski mestni občini, da sme proti kavčiji izdati papirnat drobiž po 20 in 50 par.

Strahovlada na Reki.

Baker, 26. dec. D'Annunzio hoče bržčas stresti nad Rečani vso svojo jezo, ker mora mesto tako brezčasno zapustiti. Njegove patrulje nadlegujejo po mestu vsakega, o katerem se sumi, da ni d'Annunzirov pristaš. Pod najrazličnejšimi izgovori jih zapirajo, v zaporih pretepaajo, ponavadi tudi oropajo, nato pa brez preiskave izpuste. Nasprotno pa prireja za svoje pristaše prave orgije. Po cele noči jih gosti in napaja, da pridejajo potem za njega poulične „manifestacije“. Posebno srd stresa d'Annunzio nad „avtonomaši“, ki so mu priredili ob zadnjem plebiscitu tako sijajen poraz.

Tapetnik in dekorater

M. ZOR

Kolodvorska ulica 39

se priporoča v napravo žimnic, vzmetnih žimnic, divanov, otoman, dekoracij, zastorov in tapetiranja sob, katera dela izvršuje priznana solidno in po nizkih cenah. Prosi blagohotnih naročil.

Franjo Paar, Varaždin,

Brzjav Paar Varaždin

Ustanovljeno god. 1912

Prvahrvaška trgovina panjev in čebelarstvih izdelkov.

Lastni izdelki umetnega satja.

Kupi se kavarna

v Mariboru, Ljubljani ali Celju. Ponudbe pod M. N. 200 na upravo „Jugoslavije“.

Oblas. veno konc. zavod za pokončev. podgan miši in mrčesa,

Kolodvorska ulica 39

se priporoča v pokončevanje podgan, miši, ščurkov, rusov, stenic, moljev itd. z različnimi novoiznajdenimi povsem zanesljivimi sredstvi v zvezi s posebno metodo. Uspeh zagaran. Spričevala na razpolago.

Uradnik ali uradnica

več v vseh pisarniških poslih se sprejme. Pogoji: jugoslovanska narodnost. Prednost imajo osebe s prakso v lesni trgovini. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Pismeno ponudbe, obložene s prepisom spričevala, poslati na „Savinjo“, društvo lesnih industrijev v Celju, Poštni predal št. 1. 2349

Novi tečaji za

slovensko stenografijo, nemško stenografijo, strojepis, slovensko korespondenco, nemški pravopis in korespondenco, računstvo, navadno, dvostavno in ameriško knjigovodstvo, slovenski jezik za začetnike, nemški jezik za začetnike, hrvaški jezik in leporepis 2383

začnejo dne 5. januarja 1920.

Zasebno učilišče

Legat v Mariboru,

Vetrinjska ul. 17/I.

Novi tečaji trajajo 4 mesece, obširni prospekt brezplačno.

Prima 2403

BOSANSKE SLIVE

v zabojih po 15 kg.

Kava
Čaj
Čokolada
Kakao
Kavln pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Šampanjec
Namizna vina
Mandelini
Rozine
Džam
Paradižnike

Jos. FABIANI

Ljubljana,

Prešernova ulica 54.

Ivo Čater, Bežigrad, Celje

kupi vsako množino rezanega, tesanega in okroglega mehkega lesa.

Kupi tudi bukov, hrastov, jesenov, črešnjev les, bukova drva in oglje ter plačuje vse po najvišji dnevni ceni.

Naznanilo.

Cenjenemu občinstvu uljudn naznanjam, da sem otvoril prvo domačo mesarijo na Slov. trgu v Ptuj.

Potrudi se bodem vsem odjemalcem postreči z najboljšim blagom po najnižjih cenah. 2393

Za obilen obisk se priporoča prva slov. mesarija

Ignac Frankovič, mesar.

Stroje za

BARVARJE & APRETURE

in

CENTRIFUGE

dobavlja takoj

FELIX BILLIG

Reichenburg, Čehoslovensko.

RADIUM

vsebujoča vinovica (francosko žganje) je

„ELEVATOR“

edino prava in patentirana ter najizdatnejše sredstvo proti trganju, revmatizmu in živčnih boleznih splošno znana.

Dobiva se v vseh trgovinah, drogerijah in lekarnah.

Na debelo pa v glavni zalogi za celo Slovenijo:

F. ŠIBENIK,

Ljubljana, Gosposka ulica 16.

Brzjavni naslov: „Drava“ Maribor.

Rezan les

(smrekov, jelkov, borov, mecesnov, bukov)

Tesan les

(smrekov, jelkov, borov)

Okrogel les

(smreka, jelka, bor, mecesen)

Kostanjev les

Drva

(trda in mehka)

Stoječi les v gozdu

Smrekovo skorjo

kupi vsako množino

„DRAVA“

lesna trg. in industrijska družba z o. z.

v Mariboru.

Brzjavni naslov: „Drava“ Maribor.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1

Poštni čekovni račun št. 11.323. — Brzjavni naslov: Jugoslovanski kredit, Ljubljana.

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne poloznice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje, in na

blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Priporočamo sledeče knjige za

novoletno darilo

Ivan Albrecht: „Slutnje“ broš. K 5.—, vez. K 8.—
Janko Glaser: „Pohorske poti“ broš. K 5.—, vez. K 8.—
Dr. Ivan Lah: „Dore“. Povest slovenskega dečka iz svetovne vojne.
Cena vez. K 6.—
Milan Pugelj: „Mimo ciljev“. Novele. Vez. K 8.—
Cvetko Golar: „Kmečke povesti“. Sedem zanimljivih povesti iz kmečkega življenja. Vez. K 8.—
Anton Pesek: „Slepa ljubezen“. Ljudska igra s petjem v petih dejanjih.
Broš. K 2-50
Manica Komanova: „Šopek samotarke“. Zbirka novel. Cena broširani knjigi K 5.—, vez. K 7.—
Azov in Teffi: „Humoreske“. Zbirka ruskih humoresk, satir in grotesk.
Cena broš. K 6.—
„Kurentov album“. Humoristični almanah s slikami K 4-50
Ferd. Seidl: „Rastlinstvo naših Alp“. Prispevek k spoznavanju slovenske zemlje. Vez. K 10.—
Jan. Ev. Stuhar: „Slovenska narodna mladina“ in njene naloge na naravnem, gospodarskem in kulturnem polju, broš. K 10.—
Alfonz Menzinger: „Nauk o serviranju“, bogato ilustrovana pomožna knjiga za praktični in teoretični pouk na nadaljevalnih šolah za vajence gostilničarske in hotelirske obrti in za samouke . . . K 15.—

Narodna knjižnica:

1. in 2. snopič: „Valentina Vošnika Izbrani spisi“, Cena . . . K 3.—
3. — 5. snopič: Leonid Andrejev „Gaudemus“, komedija. Poslovenil dr. Jože Glonar Cena K 8.—
6.—9. snopič: Vladimir Levstik „Gadje gnezdo“, Povest iz dni trpljenja in nad. Broš. K 10.—, vez. K 12.—

Širite med narod:

1. Koroška. Carantenus. Pridejan je zemljevid v barvah Koroške. Cena K 4.—
2. Poglavje o stari slovenski demokraciji. (Gospodstvo polje. Spisal dr. Bogumil Vošnjak. Cena K 2.—
3. Naša Istra. Spisal Fran Erjavec. Cena K 1.—
4. Problemi malega naroda. Spisal Abdus. Cena K 2.—
5. Jugoslovanska žena za narodovo svobodo. Uredil Alre. Cena K 2.—
Slovenci, Slovenke! Zavedajmo se svojih pravic, spoznavajmo svojo domovino. Vsakdo naj se pouči o najbolj perečih naših vprašanjih. Naročite te knjige in brošure, širite jih med ljudstvo!

Dobivajo se v upravnistvu „Jugoslavije“ v Ljubljani in pri njenih podružnicah v Celju, Mariboru in Ptuj ter v vseh knjigarnah.

Pošiljamo te knjige poštne prosto, če se denar naprej pošlje. Povzetej stane K 1-90 in je torej najbolje če pošljete denar za knjige naprej.

Naročite knjige, dobra knjiga je najboljši prijatelj!

Zvezna tiskarna v Ljubljani.